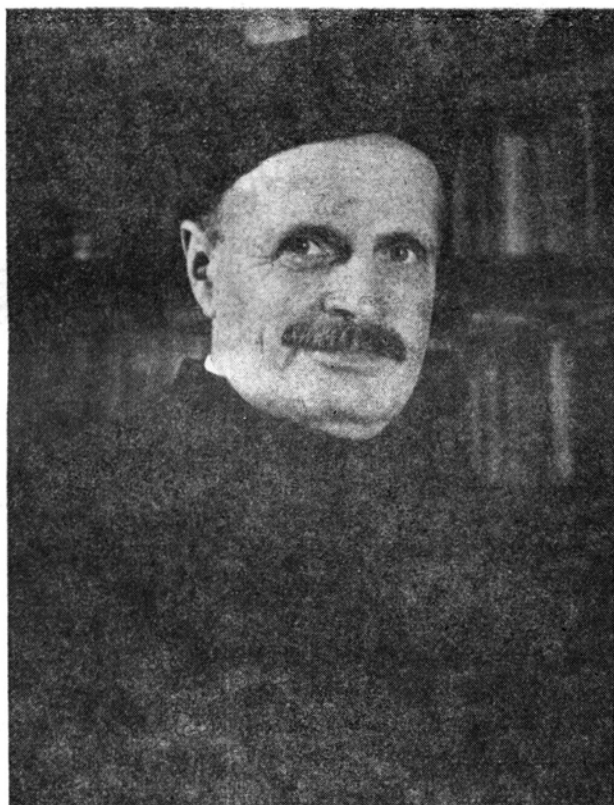


WSPOMNIENIE O KAROLU STARMACHU
(22 IX 1900 — 2 III 1988)



Karol Starmach urodzony w r. 1900 w Mszanie Dolnej ukończył gimnazjum w Myślenicach w r. 1921; w międzyczasie służył jako ochotnik w Wojsku Polskim i odbył kampanię wojenną. W latach 1921—1924 studiował nauki przyrodnicze na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po ukończeniu studiów podjął pracę na Wydziale Rolniczym UJ w Zakładzie Botaniki, którego kierownikiem był prof. Kazimierz Rouppert. W zakładzie tym był kolejno zastępcą asystenta, młodszym asystentem i starszym asystentem a następnie adiunktem. Specjalizował się w algologii i w tym zakresie otrzymał tytuł doktora filozofii w r. 1927.

Wkrótce nawiązał współpracę z Zakładem Ichtibiologii i Rybactwa, rozszerzając swe zainteresowania na całą hydrobiologię. W r. 1935 przeszedł do tegoż zakładu w charakterze adiunkta i habilitował się tamże z hydrobiologii w r. 1938. Jego opiekunem naukowym był podówczas znany ichtiolog i hydrobiolog prof. Teodor Spiczakow.

Po wybuchu wojny został osadzony razem z innymi uczonymi krakowskimi w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen a następnie w Dachau. Na skutek zwolnienia uczonych z obozu koncentracyjnego powrócił do Zakładu Ichtibiologii i Rybactwa w Krakowie, który to zakład okupanci włączyli jako gospodarczo pożyteczny do Instytutu Rolniczego w Puławach. Pracując tam uczestniczył równocześnie w tajnym nauczaniu uniwersyteckim.

Po zakończeniu wojny kierował Zakładem Ichtibiologii i Rybactwa oraz Stacją Doświadczalną w Mydlnikach pod Krakowem. Powiększył obszar tej stacji o stawy w Podkamyczu i Rząsce i wystarał się w Ministerstwie Rolnictwa dla Uniwersytetu Jagiellońskiego o Stawowe Gospodarstwo Doświadczalne w Zatorze. Zorganizował Stację Rzeczną w Uściu Solnym oraz Stację Naukową przy zbiorniku zaporowym w Rożnowie. W tym czasie był członkiem Rady Narodowej Miasta Krakowa i Rady Naukowej dla Zagadnienia Ziem Odzyskanych.

W czasach „błędów i wypaczeń” przebywał następnie przez kilka lat w więzieniu. Także i w tych warunkach nie zaprzestał pracy naukowej i napisał tam podręcznik.

Po zwolnieniu z więzienia pracował do r. 1954 w Delegaturze Instytutu Rybactwa Śródlądowego, organizując równocześnie Katedrę Biologii Sanitarnej Politechniki Śląskiej.

W ciągu lat 1954—1965 zorganizował Zakład Biologii Wód PAN i Pracownię Algologiczną w Instytucie Botaniki PAN w Krakowie.

W r. 1956 otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego. Jako profesor kierował utworzoną z jego inicjatywy w r. 1958 Katedrą Hydrobiologii na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Jagiellońskiego. Po osiągnięciu wieku emerytalnego powrócił do utworzonego przez siebie uprzednio Zakładu Algologii PAN.

Dorobek naukowy prof. Karola Starmacha obejmuje ponad 190 pozycji, w tym 14 opracowań podręcznikowych i monograficznych. W zakresie algologii walnie przyczynił się do poznania polskiej flory sinic, krasnorostów, okrzemek, złotowiciowców, różnowiciowców i euglenin. Stosując swoiste metody zbierania materiału i prowadzenia kultur wyjaśnił skomplikowany cykl rozwojowy krasnorostu *Hildebrandtia rivularis* oraz opisał wiele nowych gatunków.

W zakresie hydrobiologicznych badań zbiorników zaporowych do najcenniejszych osiągnięć należy dostarczenie unikalnych obserwacji procesu kształtowania się biocenoz w nowo powstałych zbiornikach oraz opracowanie planów zagospodarowania tych sztucznych jezior. Podkreślić należy gruntowne badania prof. Starmacha i kierowanych przez niego współpracowników dokonane na Wiśle i jej karpaccich dopływach. Na szczególne uznanie zasłużył sobie przez wydawanie 18-o tomowej serii p. t. „Flora słodkowodna Polski”. W serii tej 8 tomów jest autorstwa prof. Starmacha. Dzieła te, pięknie ilustrowane, używane są chętnie przez algologów i hydrobiologów w wielu krajach świata, mimo że pisane są po

polsku. Prof. Karol Starmach stał się czołowym algologiem i hydrobiologiem w naszym kraju oraz uznanym autorytetem w nauce światowej a redagowane przez niego czasopismo „Acta Hydrobiologica” ugruntowało swą pozycję na międzynarodowej arenie naukowej.

Uznanie dla zasług prof. Karola Starmacha dla rozwoju nauki w Polsce znalazło swój wyraz w nadaniu mu członkostwa honorowego Polskiego Towarzystwa Botanicznego, Polskiego Towarzystwa Hydrobiologicznego i Komitetu Zagospodarowania Ziem Górskich PAN oraz w powołaniu go na członka rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk, ostatnio zaś w nadaniu mu zaszczytnego tytułu doktora honoris causa przez Uniwersytet Wrocławski. Dodać do tego należy przyznanie mu nagrody państwowej I stopnia oraz liczne odznaczenia w tym Krzyż Kawalerski Polski Odrodzonej i Medal Komisji Edukacji Narodowej.

Owocność działalności dydaktycznej prof. Karola Starmacha ilustrują następujące liczby: wykształcił 66 magistrów, promował 35 doktorów, habilitował 8 osób spośród których 6 otrzymało tytuł profesora.

Algologia i hydrobiologia rozwinęła się w naszym kraju w znacznej mierze w oparciu o dzieło naukowe i organizacyjne prof. Karola Starmacha i pracownicy tych dziedzin nauki winni mu są głęboką wdzięczność. Cechy charakteru tego Człowieka stanowią wzór dla wszystkich.

Wrocław 19 marca 1988 r.

Stefan Gumiński